

Peiling – Mantelzorg

Definitief rapport – Burgerpanel Hilversum

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
020 308 48 00
www.ioresearch.nl

Rapportnummer

2021/071

Datum

Maart 2021

Opdrachtgever

Gemeente Hilversum

Auteurs

Wietse van Engeland
Lisette van Noort

Introductie

Aanleiding

Veel Hilversummers zorgen voor een hulpbehoevende naaste en zijn daarmee mantelzorger. Voor mantelzorgers zijn verschillende vormen van ondersteuning beschikbaar. De gemeente Hilversum wil graag weten in hoeverre inwoners met deze ondersteuning bekend zijn, er gebruik van maken en hoe zij deze ondersteuning waarderen.

Methode

Voor het onderzoek is gebruikgemaakt van raadpleging van het Burgerpanel Hilversum. Het panel bestaat uit 1.812 panelleden. Dit zijn inwoners van de gemeente Hilversum die zich hebben aangemeld voor deelname aan online onderzoeken van de gemeente. De panelleden zijn via e-mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Er is één herinneringsmail gestuurd. De vragenlijst kon worden ingevuld van 4 januari tot en met 14 februari 2021.

Analyse

Op de data is een weging toegepast naar leeftijd en geslacht. Dit betekent dat de verhoudingen naar leeftijd en geslacht zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de bevolking van Hilversum. Groepen die ondervertegenwoordigd zijn, krijgen een groter gewicht, terwijl oververtegenwoordigde groepen een kleiner gewicht krijgen. Op deze manier zijn de resultaten representatief voor de gehele gemeente Hilversum, wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Indien de percentages niet optellen tot 100 procent, is dit het gevolg van afrondingsverschillen.

Naast het Burgerpanel is de vragenlijst via een open link uitgezet via sociale media kanalen van de gemeente en in een netwerk van mantelzorgers in Hilversum. Zij zijn per brief uitgenodigd om deel te nemen aan de vragenlijst.

Respons

Voor dit onderzoek zijn alle 1.812 panelleden uitgenodigd. 854 leden hebben de vragenlijst ingevuld, dit is een respons van 47 procent. Dit is ruim voldoende om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Ook Hilversummers die geen lid zijn van het panel konden meedoen aan het onderzoek. Via een open link naar de vragenlijst, die door de gemeente is verspreid, is de vragenlijst 134 keer ingevuld. In totaal hebben dus 988 mensen meegedaan aan het onderzoek.

In de rapportage worden in **de groene kaders** significante verschillen beschreven tussen de volgende groepen:

- Inwoners die momenteel mantelzorger zijn en inwoners die in het verleden mantelzorger zijn geweest;
- Inwoners die *intensief* mantelzorg verlenen en inwoners die *incidenteel* mantelzorg verlenen.

In onderstaande tabel staat de respons uitgesplitst naar leeftijdsgroep.

Tabel 1: Respons naar leeftijdsgroep

Leeftijdsgroep	Aantal	%
18 t/m 34 jaar	19	2%
35 t/m 49 jaar	186	19%
50 t/m 64 jaar	369	38%
65 jaar en ouder	394	41%
Totaal	988	100%

Wat is mantelzorg?

- Mantelzorg is hulp geven aan een naaste die hulp nodig heeft. Dit kan langdurig en onbetaalde zorg voor een ziek iemand in uw omgeving zijn. Maar ook minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners valt onder mantelzorg. De dagelijkse verzorging van thuiswonende kinderen valt niet onder mantelzorg.
- In de vragenlijst komen 8 vormen van ondersteuning voor mantelzorgers terug die momenteel door de gemeente worden aangeboden. In de afbeelding zijn deze vormen van ondersteuning weergegeven.

Aantal mantelzorgers in Hilversum

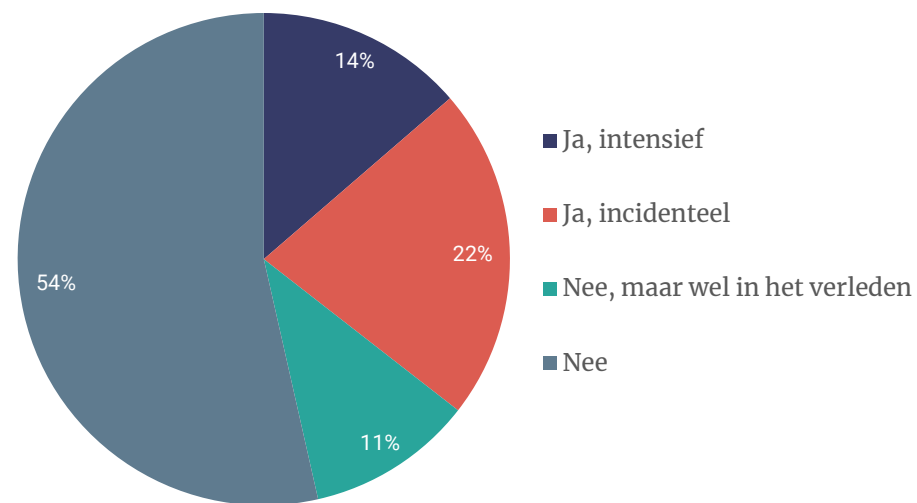
- Uit deze peiling blijkt dat ruim een op de drie inwoners in de gemeente Hilversum mantelzorger is (36%). Hiervan houdt het grootste aandeel zich incidenteel bezig met mantelzorg (22%), en een kleiner aandeel is intensief mantelzorger (14%). Eén op de tien Hilversummers is in het verleden mantelzorger geweest (11%).

Om ervoor te zorgen dat er voldoende mantelzorgers aan dit onderzoek zouden deelnemen, is deze enquête op drie manieren verspreid:

1. Onder panelleden van het Burgerpanel Hilversum;
 2. Via een open link op de sociale media kanalen van de gemeente;
 3. Onder een netwerk van mantelzorgers in de gemeente (per brief).
- Omdat zeer waarschijnlijk een oververtegenwoordiging van mantelzorgers aan dit onderzoek heeft deelgenomen, geeft bovenstaand cijfer geen representatief beeld van het aandeel mantelzorgers in de gemeente.

Landelijk verleende een op de drie Nederlanders van 16 jaar en ouder in 2019 mantelzorg. (bron: Mantelzorg.nl)

Figuur 1: Bent u mantelzorger? / Bent u in het verleden mantelzorger geweest? N=988
Basis: alle respondenten.

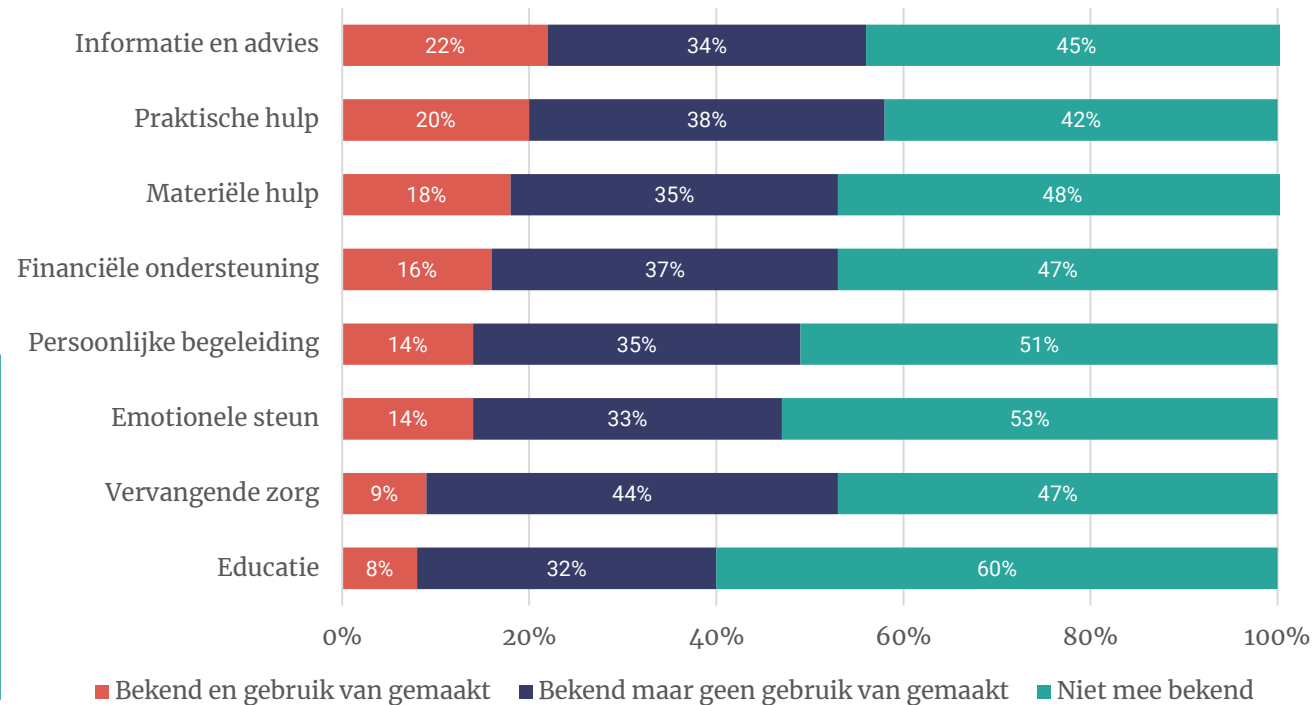

Bekendheid met en gebruik van vormen van ondersteuning

- Mantelzorgers zijn het meest bekend met de volgende vormen van ondersteuning: praktische ondersteuning (58%) en informatie & advies (56%).
- Er wordt ook het meeste gebruik gemaakt van deze vormen van ondersteuning: een op de vijf mantelzorgers maakt gebruik van informatie & advies (22%) en praktische hulp (20%).
- Men is het minst bekend met educatie als vorm van ondersteuning. Drie op de vijf mantelzorgers is hier niet mee bekend (60%).

- Mantelzorgers maken vaker gebruik van 'educatie' en 'financiële ondersteuning' dan inwoners die in het verleden mantelzorgers zijn geweest.
- Inwoners die in het verleden mantelzorgers zijn geweest zijn vaker onbekend met de volgende vormen van ondersteuning: informatie & advies, persoonlijke begeleiding en financiële ondersteuning.
- Inwoners die *intensief* mantelzorg verlenen maken vaker gebruik van alle vormen van ondersteuning dan inwoners die *incidenteel* mantelzorg verlenen en inwoners die *geen* mantelzorg verlenen.

Figuur 2: Met welke vormen van ondersteuning aan mantelzorgers bent u bekend en waar heeft u gebruik van gemaakt? N=526
Basis: inwoners die mantelzorgers zijn (geweest).

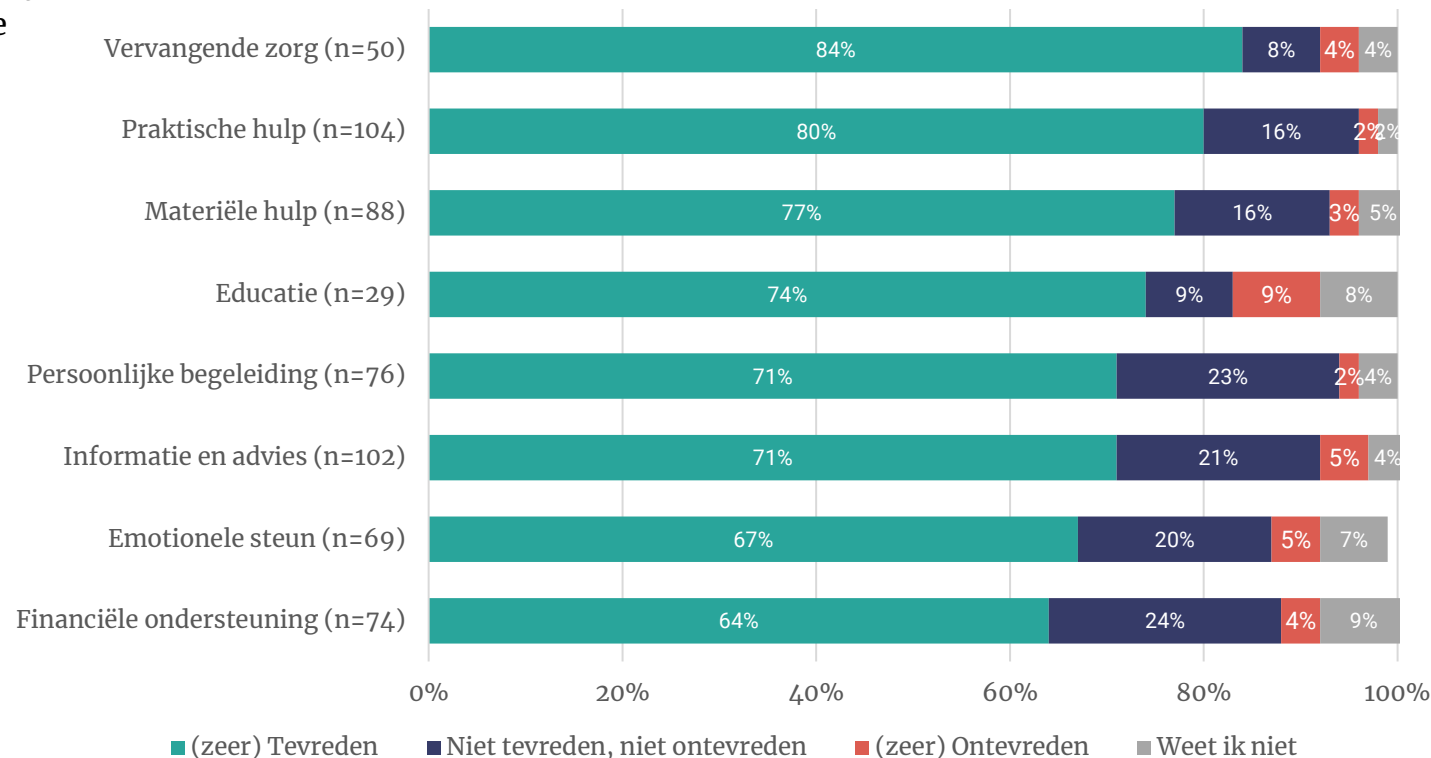

Tevredenheid over ondersteuning

- Inwoners die mantelzorger zijn (geweest) zijn over het algemeen (zeer) tevreden over de verschillende vormen van ondersteuning. Men is het meest tevreden over vervangende zorg (84%) en over praktische hulp (80%). Men is minder positief over financiële ondersteuning (64%) en emotionele steun (67%).
- Het meest ontevreden is men over educatie (9% is (zeer) ontevreden).

Figuur 3: Hoe tevreden bent over deze vorm van ondersteuning?

Basis: inwoners die mantelzorger zijn (geweest) die gebruik hebben gemaakt van de vorm van ondersteuning.

Belast door mantelzorg

- Een op de twintig inwoners die mantelzorgers zijn (geweest) geeft aan dat de belasting door mantelzorg hen vaak teveel wordt (5%). Voor een op de vijf wordt het soms teveel (22%).
- Voor een op de drie is het zwaar, maar ze kunnen het wel goed aan (34%), en nog eens een op de drie voelt zich niet belast (35%).
- Aan degenen die zich in meer of mindere mate belast voelen, is gevraagd of zij dit kunnen toelichten.

“Combinatie van mantelzorg, werk en eigen gezin.”

“Er 24/7 aan denken en mee bezig zijn.”

“Psychische belasting.”

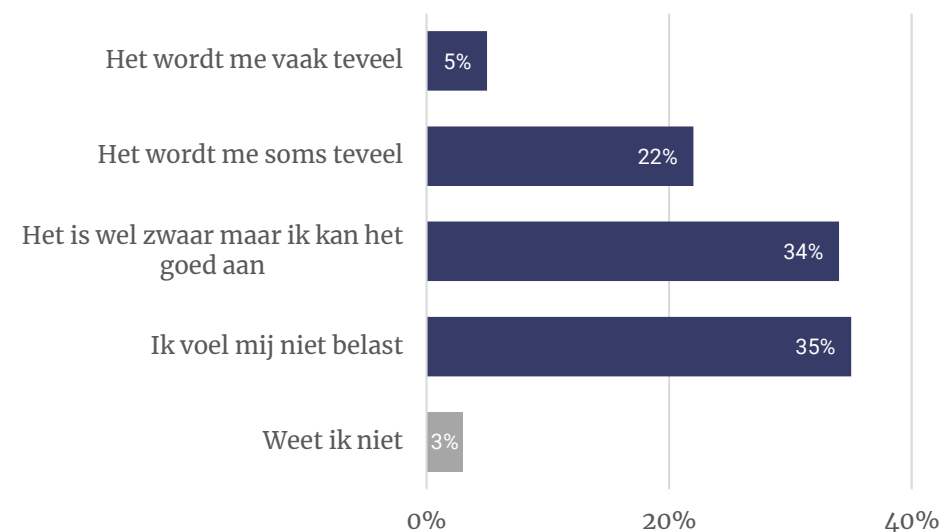
“Tijd vrijmaken op ongelegen momenten.”

“Voor corona is degene aan wie ik mantelzorg verleen extra kwetsbaar. Ik voel me heel verantwoordelijk dat ik corona niet op loop of doorgeef. Maar daardoor durf ik met niemand goed contact te hebben. Heb voor mijn werk de nodige contacten en dat voelt lastig.”

“Vooral de complexiteit van de diverse onderdelen samen vind ik soms erg zwaar. Maar ik doe het met liefde.”

“Wat het zwaar maakt is als je het gevoel hebt je als enige verantwoordelijk te voelen, het enorme plichtsbef en de irritaties over de zorg die iemand niet of onvoldoende krijgt.”

Figuur 4: In welke mate voelt of voelde u zich belast door het verlenen van mantelzorg? N=526
Basis: inwoners die mantelzorgers zijn (geweest).

- Inwoners die in het verleden mantelzorgers zijn geweest geven vaker aan dat het wel zwaar is maar dat ze het goed aan kunnen dan inwoners die nu mantelzorgers verlenen.
- Mensen die *intensief* mantelzorg verlenen voelen zich vaker belast dan mensen die *incidenteel* mantelzorg verlenen en inwoners die *geen* mantelzorg verlenen.

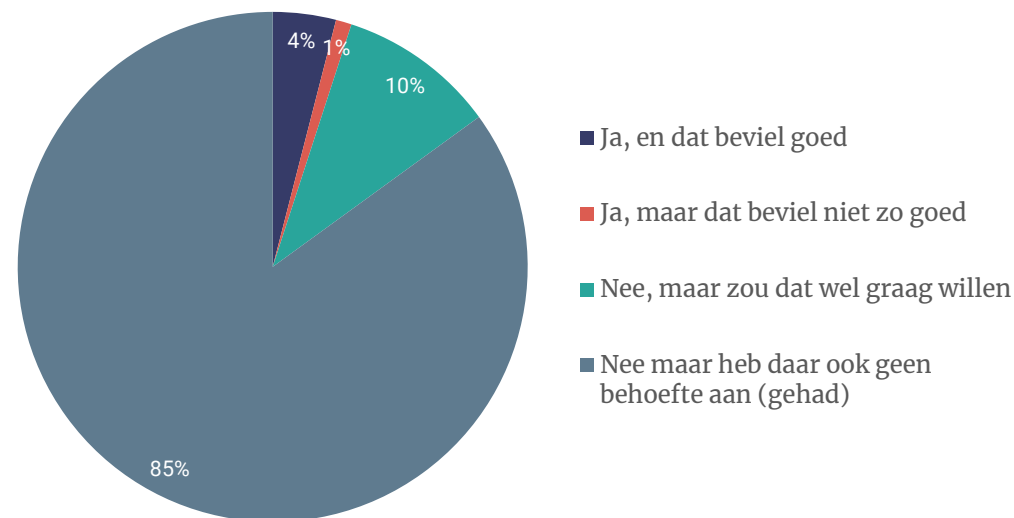

Hulp van vrijwilligersorganisatie

- Het merendeel van de inwoners die mantelzorger zijn (geweest) heeft geen behoefte (gehad) aan hulp van een vrijwilligersorganisatie (85%).
- Een op de twintig (voormalig) mantelzorgers heeft hulp gekregen van een vrijwilligersorganisatie (5%). Bij de meesten is dit goed bevallen (4%). Een op de tien heeft behoefte aan hulp van een vrijwilligersorganisatie, maar ontvangt dit momenteel niet.

- Inwoners die op dit moment mantelzorger zijn geven vaker aan dat ze geen behoefte hebben aan hulp van een vrijwilligersorganisatie dan inwoners die in het verleden mantelzorg hebben verleend.
- Inwoners die in het verleden mantelzorger zijn geweest geven vaker aan dat ze geen hulp van een vrijwilligersorganisatie hebben gehad, maar dat ze dat wel graag hadden gehad.

Figuur 5: Krijgt of kreeg u als mantelzorger hulp van een vrijwilligersorganisatie? N=526
Basis: inwoners die mantelzorger zijn (geweest).

Invloed van coronacrisis

- Volgens ongeveer de helft van de inwoners die mantelzorgers zijn (geweest) heeft de coronacrisis geen invloed op het verlenen van mantelzorg (45%). Een iets kleiner aandeel zegt dat het moeilijker is geworden (41%). Voor een beperkte groep is het mantelzorgen makkelijker geworden (4%).

- Inwoners die op dit moment mantelzorgers zijn geven vaker aan dat de mantelzorg hetzelfde is gebleven en dat het moeilijker is geworden dan inwoners die in het verleden mantelzorg hebben verleend.

Mantelzorg is moeilijker geworden

“Afstand houden, voorzichtig zijn, niet met meerdere mensen tegelijk op bezoek.”

“Bang dat ik de persoon besmet of omgekeerd.”

“De hulp van buiten is beperkter geworden.”

“Eerste lijn is moeilijk aanspreekbaar en bereikbaar voor ouderen.”

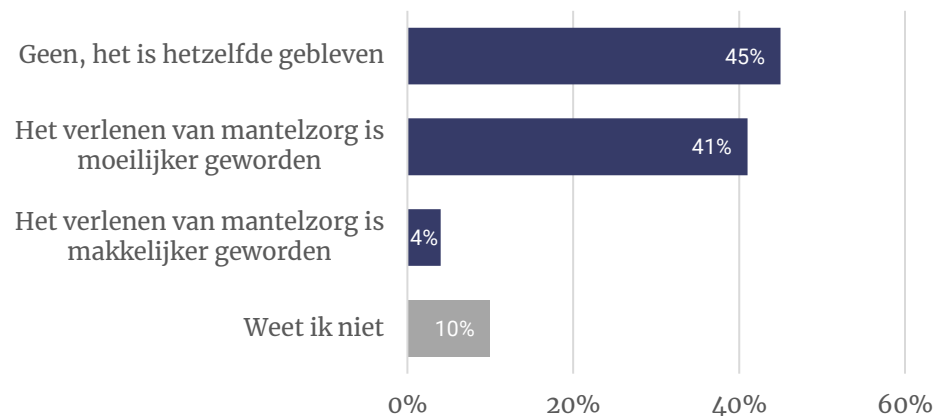
“Het kost meer energie. Je kan iemand niet echt troosten en knuffelen als die er even doorheen zit.”

“Kan hulp nog minder uitbesteden.”

“Minder mogelijkheden tot actie of activiteiten.”

Figuur 6: Op welke manier heeft de Coronacrisis invloed op het verlenen van mantelzorg? N=526
Basis: inwoners die mantelzorgers zijn (geweest).

Mantelzorg is makkelijker geworden

“Ik werk volledig thuis, heb minder reistijd en kan daardoor flexibeler mijn tijd indelen.”

“In de eerste lockdown was het verpleeghuis waar mijn moeder woont gesloten. Ik hoefde daar dus niet heen te fietsen om op bezoek te gaan, maar stuurde haar kaartjes.”

“Minder vaak begeleiding naar (medische) specialisten.”

“Nu ik thuiswerk zijn werk en privé makkelijker te combineren.”

Advies aan andere mantelzorgers

- Welk advies, met uw persoonlijke ervaring als mantelzorger, zou u aan andere mantelzorgers nu en in de toekomst willen meegeven?

“Blijf om hulp en advies vragen bij Sociaal Plein en MEE en check telkens de mails en afspraken.”

“Doe bij zware mantelzorg beroep op respijtzorg.”

“Hou vol, maar belast jezelf niet teveel.”

“Laat je goed voorlichten, vraag steun.”

“Maak gebruik van de voorzieningen die er nu zijn.”

“Praat erover, licht je werkgever op tijd in, verdiep je in verlofregelingen.”

“Probeer je zo goed mogelijk te oriënteren op wat mogelijk is. Kijk bij de dagelijkse zorgverlening niet alleen naar de grote organisaties zoals Vivium maar ook naar kleinere. Probeer zoveel mogelijk extra hulp in te zetten.”

“Trek een lijn tot waar je de hulpbehoevende in jouw leven toelaat, qua aandacht, tijd, emotie.”

“Zoek hulp en ondersteuning (praktisch en emotioneel) in een vroeg stadium om overbelasting te voorkomen.”

“Zoek hulp zodra je voelt dat je het als een druk begint te ervaren.”

“Zorg ook goed voor jezelf en schakel hulp in.”

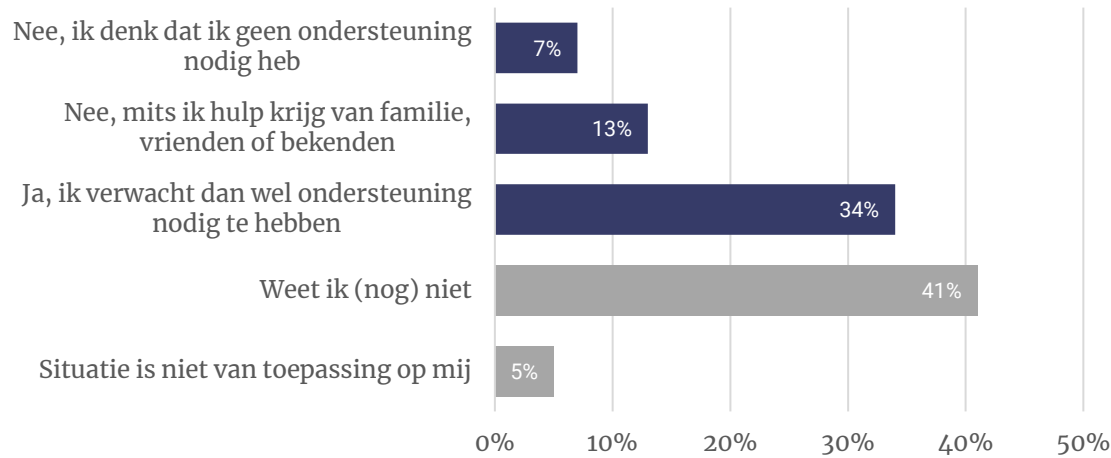
“Zorg vooral ook voor jezelf.”

Behoefte aan ondersteuning

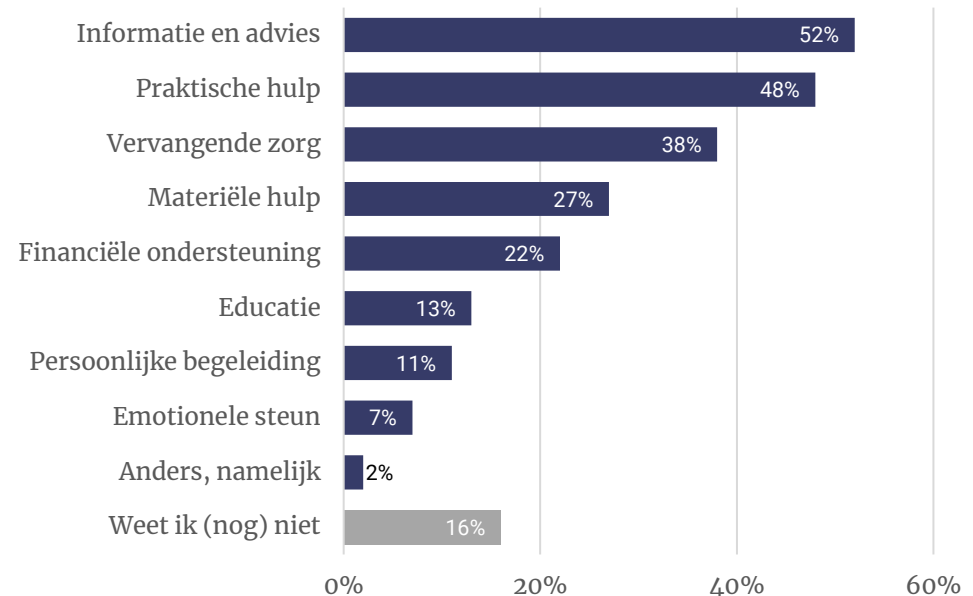
- Van de inwoners die geen mantelzorg zijn (geweest) weet het merendeel nog niet of zij behoefte zullen hebben aan ondersteuning wanneer zij in de situatie komen waarin zij mantelzorg moeten verlenen (41%). Een op de drie verwacht wel ondersteuning nodig te hebben (34%). Een op de acht verwacht geen ondersteuning nodig te hebben, mits zij hulp krijgen van naasten (13%).

Figuur 7: Mocht u ooit in de situatie komen dat u zorg zou moeten verlenen aan een hulpbehoevende naaste, zou u dan behoefte hebben aan ondersteuning? N=462
Basis: inwoners die geen mantelzorg zijn (geweest).

- Aan de inwoners die verwachten wel ondersteuning nodig te hebben of het nog niet weten, is gevraagd welke vormen van ondersteuning men het belangrijkste zou vinden. Men verwacht de meeste behoefte te hebben aan informatie & advies (52%) en praktische hulp (48%).
- Bij 'Anders, namelijk' worden de volgende suggesties geopperd: ervaringsuitwisseling, huisvesting en hulp bij combinatie mantelzorg, werk en privé.

Figuur 8: Kunt u aangeven welke vormen van ondersteuning voor u het belangrijkste zouden zijn, mocht u ooit mantelzorg verlenen? (maximaal 3 antwoorden) N=348
Basis: inwoners die geen mantelzorg zijn (geweest).

Tenslotte

Aan het einde van de vragenlijst is gevraagd of zij zaken kwijt willen over dit onderwerp. Hieronder een selectie van de gegeven antwoorden.

“Er zou meer voorlichting gegeven kunnen worden. Ook een stukje educatie over verschillende vormen van mantelzorg en ziektes zou welkom zijn.”

“Door de enquête hoor ik voor het eerst dat er ‘hulp’ is voor mantelzorgers. Ik zou niet weten waar je die hulp dan zou moeten aanvragen; in de gemeente waar je woont? Of in de gemeente waar degene woont die je aan het verzorgen bent?”

“Geef nog meer bekendheid aan de ondersteuning die mensen kunnen inschakelen.”

“Ik vind de (financiële) mantelzorgwaardering vanuit de gemeente een weliswaar vriendelijk, maar vrij zinloos gebaar. Mantelzorgers zijn meer gebaat bij duidelijke informatie, een luisterend oor en snelle ondersteuning.”

“Ik vind het vinden van de juiste plek voor mijn vraag niet altijd makkelijk.”

“Ik wil de gemeente bedanken voor de jaarlijkse compensatie het is een mooie waardering om te krijgen.”

“Je zou de vragenlijst ook kunnen omdraaien. Als ontvanger van mantelzorg, wat zou je je mantelzorger willen bieden?”

“Minder regels en voorschriften bij het doen van aanvragen bij onder meer het sociaal plein en andere (overheids)organen.”

“Organisaties van vrijwillige mantelzorg hebben wel een goede intentie maar zijn nauwelijks in staat voor maatwerk.”

“Wist niet dat er van alles mogelijk is ter ondersteuning. Beter communiceren, graag.”

“Zorgvrager en mantelzorger wonen niet altijd in dezelfde gemeente, waardoor regelingen kunnen verschillen; gemeente Hilversum is mantelzorgvriendelijke werkgever en zou actief werkgevers in eigen gemeente/regio kunnen stimuleren om oog te hebben voor werknemers met mantelzorgtaken (i.s.m. www.werkenmantelzorg.nl).”

Peiling – Mantelzorg

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl